

Vergaderjaar 2024–2025

36 740 VI

Jaarverslag en slotwet van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) 2024

Nr. 4

MEMORIE VAN TOELICHTING

A ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 afzonderlijk bij wet vastgesteld en ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2024 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Justitie en Veiligheid;
2. de begrotingsstaten inzake de agentschappen van dit ministerie.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

D.M. van Weel

Mede namens, De Minister van Asiel en Migratie,

M.H.M. Faber - Van de Klashorst

B ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELLEN (SLOTVERSCHILLEN)

1. Leeswijzer

2. Beleidsartikelen

31 Politie

32 Rechtspleging en rechtsbijstand

33 Veiligheid en criminaliteitsbestrijding

34 Straffen en Beschermen

36 Contraterrorisme en Nationaal Veiligheidsbeleid

37 Migratie

3. Niet beleidsartikelen

91 Apparaat kerndepartement

92 Nog Onverdeeld

93 Geheim

1 Leeswijzer

De slotwetmutaties die groter zijn dan € 5,0 mln. worden toegelicht. In de regel geldt dat uitgavenmutaties en verplichtingenmutaties aan elkaar gelijk zijn. De toelichtingen gelden daarom voor zowel de uitgaven- als de verplichtingenmutaties. Wanneer dit niet het geval is, wordt voor de verplichtingmutaties een aparte toelichting opgenomen als er sprake is van een opmerkelijk verschil met de uitgavenmutaties.

2 Beleidsartikelen

Artikel 31 Politie

Op dit artikel is ten opzichte van de tweede suppletoire begroting in 2024 € 107,5 mln. minder uitgegeven dan begroot en is voor een bedrag van € 164,4 mln. minder aan verplichtingen aangegaan. De ontvangsten zijn € 0,5 mln. hoger dan begroot bij de tweede suppletoire begroting.

Toelichting

Uitgaven

Op het onderdeel Politie is een meevaller van € 94,7 mln. Het betreft incidentele vrijval uit arbeidsvoorwaardenmiddelen. Het restant van het saldo betreft een aantal kleine mutaties.

Verplichtingen

De realisatie op het onderdeel politie is € 53,4 mln. lager uitgevallen omdat de vervroegde aflossing van een bestaande vordering op het departement ten laste van een bestaande verplichting is gegaan.

Artikel 32 Rechtspleging en rechtsbijstand

Op dit artikel is ten opzichte van de tweede suppletoire begroting in 2024 € 13,3 mln. minder uitgegeven dan begroot en is voor een bedrag van € 39,6 mln. meer aan verplichtingen aangegaan. De ontvangsten zijn € 3,1 mln. hoger dan begroot bij tweede suppletoire begroting.

Toelichting

Uitgaven

Bij de raming voor de Najaarsnota van de in 2024 benodigde rechtsbijstandsmiddelen was geen rekening gehouden met te ontvangen compensatie van de ministeries van Financiën en EZK voor de uitvoeringskosten bij de Raad voor Rechtsbijstand van de Herstelregelingen Kinderopvangtoeslag en de Regeling Mijnbouwschade Groningen. Dit resulteert in een meevaller van € 14,4 mln. Het restant bedrag omvat een aantal kleinere posten

Verplichtingen

De hogere verplichting wordt grotendeels verklaard door onderstaande posten:

- De verplichting Toevoegingen rechtsbijstand is totaal € 16,0 mln. hoger doordat de verplichting van de subsidie 2025 aan rechtsbijstand is vastgelegd in 2024 en het verplichtingenbudget in 2024 is lager dan het kasbudget in 2025
- De verplichting bijdragen 2025 aan de Autoriteit Persoonsgegevens is vastgelegd in 2025 overeenkomstig het kasbudget 2025. Het verplichtingenbudget in 2024 is lager. Dit leidt tot een hogere verplichting van € 9,7 mln.
- De verplichting Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP) is verlaagd met € 7,3 mln. in verband met een lagere financiering voor de WSNP aan de Raad voor de Rechtsbijstand in de aanvullende subsidieverlening 2024 en een lagere aangegane verplichting voor 2025 op basis van de subsidieverlening 2025 voor de WSNP aan de Raad voor Rechtsbijstand.
- De verplichting Juridisch Loket is € 26,1 mln. hoger vanwege de nieuwe gelden uit het Regeerakkoord enveloppe die in 2024 is verplicht terwijl het kasbudget in 2025 hoger is dan de verplichtingenruimte in 2024. Daarnaast is het verplichtingenbudget verhoogd voor het Juridisch loket vanuit het programma stelselvernieuwing rechtsbijstand.
- De verplichting Stichting Advisering Bestuursrechtspraak is verlaagd met € 5,3 mln. De beschikking 2025 is niet verplicht in 2024, zoals gebruikelijk, vanwege een beleidsmatige aanpassing in de subsidiebrief waardoor deze pas in 2025 is getekend.

Artikel 33 Veiligheid en criminaliteitsbestrijding

Op dit artikel is ten opzichte van de tweede suppletoire begroting in 2024 € 12,5 mln. minder uitgegeven dan begroot en is voor een bedrag van € 227,8 mln. minder aan verplichtingen aangegaan. De ontvangsten zijn € 23,1 mln. hoger dan begroot bij tweede suppletoire begroting.

Toelichting

Uitgaven

- De in 2024 beschikbare middelen ter dekking van de door de keten organisaties te maken kosten voor de implementatie van het nieuwe Wetboek voor Strafvordering zijn met name ingezet om de noodzakelijke implementatie activiteiten goed inzichtelijk te krijgen en op basis hiervan projectorganisaties op te bouwen. Omdat wetsvoorstellen nog in procedure zijn en de planningen voor implementatiewerkzaamheden pas in Q3 2024 gereed kwamen, kon het realiseren van aanpassingen in processen, opleidingen en ICT nog niet worden gestart waardoor niet alle beschikbare middelen al aan de organisaties konden worden toegewezen. Hierdoor is op het implementatie budget in 2024 een bedrag van € 5,8 miljoen onbesteed gebleven.
- Het restant bedrag omvat diverse kleine mutaties

Verplichtingen

- Op het apparaatsbudget openbaar ministerie is totaal € 40,5 mln. meer verplicht door een meerjarige verplichting die is aangegaan voor de overeenkomst sourcing applicatiebeheer. En een aantal ICT verplichtingen.
- Op het verplichtingenbudget Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC) is een onderuitputting van € 243,5 mln. omdat de besluitvorming dat deze bijdrage als SPUK mag worden toegekend pas in de loop van 2025 wordt genomen.
- Op het onderdeel Aanpak ondermijning is een meevaller van € 29,2 mln. Eerder in het jaar was het de verwachting dat de RIEC's in 2024 een toekenning zouden ontvangen voor 2025 en verder. Deze toekenning zal echter in 2025 worden verstrekt.
- Het restant bedrag bevat diverse kleine mutaties.

Ontvangsten

- Door het uitblijven van grote schikkingen is de afpakraming niet gerealiseerd. Bij Najaarsnota is de oorspronkelijke raming reeds verlaagd. Deze ramingsbijstelling blijkt onvoldoende te zijn geweest. Dit resulteert in een tegenvaller van € 22,9 mln.
- De realisatie van de boeteraming ligt € 47 mln. hoger dan geraamd. Dit heeft verschillende redenen: minder grote impact vervanging trajectcontroles dan geraamd, relatief meer boetes waarvoor een hoger boetebedrag geldt en een hoger dan geraamd bedrag aan OM-transacties.

Artikel 34 Straffen en Beschermen

Op dit artikel is ten opzichte van de tweede suppletoire begroting in 2024 € 23,6 mln. minder uitgegeven dan begroot en is voor een bedrag van € 100,8 mln. minder aan verplichtingen aangegaan. De ontvangsten zijn € 11,2 mln. hoger dan begroot bij tweede suppletoire begroting.

Toelichting

Uitgaven

De verlaging wordt veroorzaakt door diverse kleinere posten, zoals een meevaller van € 2,9 mln. door vertraging en lagere kosten van projecten en subsidieaanvragen op het gebied van rechtsbescherming, huiselijk geweld en kindermishandeling, uithuisplaatsingen kinderopvangtoeslag (UHP KOT) en familierecht (vertraging van de wetstrajecten rondom draagmoederschap en omgang grootouders). Een meevaller van € 2 mln. doordat er minder aanvragen zijn gedaan door gemeenten ten aanzien van de aanpak criminaliteitsfenomenen. En op het onderdeel opdrachten aan schadefonds geweldsmisdrijven is het bedrag aan toegekende uitkeringen licht achtergebleven bij de ramingen door de stijging van het aantal afgewezen aanvragen wat tot leidt tot een meevaller van €1,6 mln.

Verplichtingen

- De verplichting Reclassering Nederland is overschreden met € 12 mln. voor de opdracht 2025. Het kader voor verplichtingen was gebaseerd op de raming voor de opdracht 2024.
- Het verplichtingenbudget intra- en extramurale sanctie uitvoering is bij Najaarsnota opgehoogd om over voldoende ruimte te beschikken voor het aangaan van verplichtingen ten behoeve van kasuitgaven aan het einde van het jaar voor 2024 en 2025. Daarmee is ruimte gecreëerd om onzekerheden in de opdrachtverstrekking op te vangen. De ophoging blijkt uiteindelijk € 65,8 mln. hoger dan noodzakelijk was.
- Het verplichtingbudget Stichting Verslavingsreclassering GGZ is overschreden met € 5,1 mln. voor de opdracht 2025. Het kader voor verplichtingen was gebaseerd op de opdracht 2024.
- De verplichting overig subsidies slachtofferzorg was bij Najaarsnota opgehoogd om over voldoende ruimte te beschikken voor het aangaan van verplichtingen ten behoeve van kasuitgaven aan het einde van het jaar voor 2024 en 2025. Daarmee is ruimte gecreëerd om onzekerheden in de opdrachtverstrekking op te vangen. De ophoging blijkt uiteindelijk € 13,8 mln. hoger dan noodzakelijk was.
- Het verplichtingenbudget Slachtofferhulp Nederland is met € 7 mln. overschreden voor de opdracht 2025 op basis van het kasbudget 2025.
- Het verplichtingen budget subsidies jeugdbescherming en jeugd-sancties is bij Najaarsnota opgehoogd om over voldoende ruimte te beschikken voor het aangaan van verplichtingen ten behoeve van kasuitgaven aan het einde van het jaar voor 2024 en 2025. Daarmee is ruimte gecreëerd om onzekerheden in de opdrachtverstrekking op te vangen. De ophoging blijkt uiteindelijk € 30,3 mln. hoger dan noodzakelijk was.

Ontvangsten

Justis heeft € 6,1 mln. meer aan ontvangsten gerealiseerd dan geraamd door meer ontvangen leges door meer aanvragen bij Justis. Het restant bedrag bestaat uit een aantal kleinere mutaties.

Artikel 36 Contraterrorisme en Nationaal Veiligheidsbeleid

Op dit artikel is ten opzichte van de tweede suppletoire begroting in 2024 € 20,0 mln. minder uitgegeven dan begroot en is voor een bedrag van € 26,4 mln. minder aan verplichtingen aangegaan. De ontvangsten zijn € 6,1 mln. hoger dan begroot bij tweede suppletoire begroting.

Toelichting

Uitgaven

De verlaging wordt onder andere veroorzaakt doordat in 2024 minder aanvragen ontvangen zijn dan voorzien op de Regeling tegemoetkoming schade 2021 (WTS). Hierdoor is een onderuitputting van € 6,3 mln. in 2024. Het restant bedrag omvat een aantal kleinere mutaties zoals een meevaller op de uitgaven Nederlands Rode Kruis van € 4,1 mln. In het najaar zijn er middelen vrijgemaakt voor de vervanging van de noodhulpvoertuigen van het Nederlands Rode Kruis. Deze middelen zijn in 2024 echter niet tot volledige betaling gekomen omdat een deel van de aanschaf pas volgend jaar zal plaatsvinden. Dit resulteert in een onderuitputting van € 4,1 mln. in 2024.

Verplichtingen

Een mutatie van € 13,2 mln. op het onderdeel overig bijdrage medeoverheden voor diverse zaken waaronder de versterkingsgelden waarbij de verplichtingen al in voorgaande jaren zijn vastgelegd maar pas zijn betaald in 2024.

Ontvangsten

De verhoging op het ontvangstenbudget wordt grotendeels veroorzaakt door een terugbetaling van € 5,7 mln. van Covid-middelen.

Artikel 37 Migratie

Op dit artikel is ten opzichte van de tweede suppletoire begroting in 2024 € 166,5 mln. minder uitgegeven dan begroot en is voor een bedrag van € 101,3 mln. minder aan verplichtingen aangegaan. De ontvangsten zijn € 5,6 mln. lager dan begroot bij tweede suppletoire begroting.

Toelichting

Uitgaven

- Een onderuitputting van € 7,9 mln. op het budget bijdrage COA vanwege een lagere bezetting. Het aantal benodigde plekken bij het COA is marginaal lager dan geraamd.
- Op het budget Oekraïense Vluchtelingen is een meevaller van € 70,1 mln. doordat het aantal gemeentelijke opvangplekken lager was dan waar in de begroting rekening mee was gehouden.
- Een onderuitputting van € 47,7 mln. op de asielketen. De middelen voor de bonussen voor de Spreidingswet en middelen gemeentelijke opvang zijn in 2024 niet uitgekeerd omdat een tijdige uitvoering van de betalingen in 2024 niet mogelijk was. Deze worden in 2025 betaald.
- Een onderbesteding van € 16,5 mln. op het dossier doorstroomlocaties door een vertraging van de SPUK voor de doorstroomlocaties.
- Op het budget versterking vreemdelingenketen is een onderbesteding van € 21,8 mln. Dit komt o.a. doordat de middelen voor European Entry/Exit System op Amsterdam Airport Schiphol (EES op AAS) niet tijdig konden worden betaald. En mede doordat de procesbeschikbaarheidslocatie (PBL) niet in 2024 is gestart omdat de bezetting van de opvang in Ter Apel langere tijd onder 2000 moet zijn voordat de PBL open kan.

Verplichtingen

- Het verplichtingenbudget Nidos is opgehoogd met € 102 mln. Het verplichtingenbudget in 2024 is lager dan het kasbudget in 2025 wat leidt tot een hogere verplichting.
- Vanwege een juridische complicatie is aan Nidos slechts 80% van de in de Rijksbegroting beschikbare middelen aan Nidos toegekend. Hierdoor blijft per saldo € 87,8 mln aan verplichtingenruimte open staan in 2024.
- Op het verplichtingenbudget Oekraïense Vluchtelingen is € 22,3 mln minder onderuitputting t.o.v. het uitgavenbudget omdat in december nog een aantal verplichtingen zijn aangegaan richting gemeenten/ veiligheidsregio's die niet meer in 2024 tot betaling zijn gekomen.
- Op het verplichtingenbudget Versterking vreemdelingenketen is € 9,5 mln. minder onderuitputting t.o.v. het uitgavenbudget doordat de middelen voor EES op AAS niet in 2024 zijn verplicht.
- Er is een meerjarige verplichting inzake de REAN regeling aangegaan. Hiervoor is de verplichtingenruimte overschreden met € 19,7 mln.

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt per saldo verlaagd met € 5,6 mln. Dit wordt onder ander veroorzaakt door onderstaande mutaties:

- Betreft de eindafrekeningen van bekostigingsregeling voor de (crisis)noodopvang Oekraïners waarbij gemeenten of regio's een te hoog voorschot hadden ontvangen en die nu teruggevorderd zijn. Het betreft € 10,2 mln.
- Een ontvangst uit de asielreserve voor de spreidingswet ad € 9 mln. is per abuis niet verrekend. Daarnaast is de facturatie aan Eurostar vertraagd wat een tegenvaller geeft van € 5,8 mln. Tot slot zijn er geen

ontvangsten uit de ETIAS verordening voor € 2 mln. door het uitstel van de implementatie datum. Het betreft totaal een tegenvaller van € 16,8 mln.

3 Niet-Beleidsartikelen

Artikel 91 Apparaat kerndepartement

Op dit artikel is ten opzichte van de tweede suppletoire begroting in 2024 € 18,4 mln. minder uitgegeven dan begroot en is voor een bedrag van € 24,1 mln. minder aan verplichtingen aangegaan. De ontvangsten zijn € 10,0 mln. hoger dan begroot bij tweede suppletoire begroting.

Toelichting

Uitgaven

- De uitputting van het HGIS-budget Europol/ Eurojust blijft achter met € 6,3 mln. door vertragingen in het besluitvormingsproces binnen de huisvestingsprojecten. Hierdoor komen HGIS-projecten trager dan verwacht op gang.
- Vanuit EZK zijn meerjarig middelen ontvangen voor NFI ten behoeve van Justicelink. Een deel hiervan (€ 8,5 mln.) kon niet in 2024 worden besteed.
- De afronding en betaling van de voorziene inrichting van de locatie crisisbeheersing vindt later plaats dan voorzien wat resulteert in een onderuitputting van € 5 mln.
- Een meevaller van € 5,8 mln. op de uitgaven identificatie en registratie (IenR) omdat de facturatie nog moet plaatsvinden.

Verplichtingen

Voor het project Vernieuwing Informatie Voorziening (VIV), een project van Landelijk Informatie- en Expertisecentrum ondermijnende Criminaliteit, zijn meerjarige verplichtingen aangegaan. Dit resulteert in overschrijding van het verplichtingenbudget van € 12,7 mln. Het restant saldo betreft diverse kleine mutaties.

Ontvangsten

Op de apparaatsontvangsten is € 10 mln. meer gerealiseerd dan begroot. Deze saldo bestaat uit diverse kleine posten waaronder een ontvangst van € 4,9 mln. voor facilitaire dienstverlening met betrekking tot de verrekening met de taakorganisaties.

Artikel 92 Nog onverdeeld

Toelichting

Artikel 92 is een doorverdeelartikel. Dat houdt in dat bepaalde budgettaire toevoegingen en taakstellingen in eerste instantie op artikel 92 worden verwerkt en later doorverdeeld naar de desbetreffende artikelen. De mutaties betreffen voornamelijk de verdeling van de loon- en prijsbijstelling naar de juiste begrotingsartikelen. Ten laste van artikel 92 worden geen uitgaven en ontvangsten gedaan, dit gebeurt alleen op de overige artikelen.

Artikel 93 Geheim

Op dit artikel is ten opzichte van de tweede suppletoire begroting in 2024 € 0,8 mln. meer uitgegeven dan begroot en is voor een bedrag van € 0,8 mln. meer aan verplichtingen aangegaan. De ontvangsten zijn € 0,1 mln. hoger dan begroot bij tweede suppletoire begroting.

Toelichting

Op dit artikel hebben zich geen wijzigingen voorgedaan die een toelichting behoeven.